

BOSNA I HERCEGOVINA
APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 96 o P 040213 13 GŽ
Brčko, 07.10.2013. godine

U IME BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE !

Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u vijeću sastavljenom od sudija Kovačević Maide kao predsjednika vijeća, Lucić Josipe i Gligorević Ruže kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja P.L. iz B., zastupanog po punomoćniku M.M., advokatu iz B.2, protiv tuženog B.L. iz B., zastupanog po punomoćniku M.G., advokatu iz B.2, radi uzdržavanja, odlučujući o žalbi tuženog izjavljenoj protiv presude Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 040213 11 P od 05.04.2013. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 07.10.2013. godine donio je slijedeću

P R E S U D U

Žalba tuženog B.L. iz B. se ODBIJA kao neosnovana i presuda Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 040213 11 P od 05.04.2013. godine u pobijanom dijelu u stavu prvom (I) i stavu trećem (III) izreke, POTVRĐUJE.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 040213 11 P od 05.04.2013.godine (u daljnjem tekstu prvostepena presuda) odlučeno je kako slijedi:

„Obavezuje se tuženi B.L. sin P., da na ime doprinosa za izdržavanje tužioca P.L. sina B., plaća iznos od 150,00 KM mjesečno, na ruke tužioca, računajući od podnošenja tužbe, pa u buduće, sve dok za to budu postojali zakonski uslovi ili do druge odluke suda.

Tužilac se sa tužbenim zahtjevom preko dosuđenog ODBIJA.

Obavezuje se tuženi da tužiocu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 357,00 KM.“

Tuženi B.L. iz B. (u daljnjem tekstu tuženi), blagovremenom žalbom pobija prvostepenu presudu u stavu I i stavu III izreke zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da ovaj sud prvostepenu presudu u pobijanom dijelu (stav I i stav III izreke) preinači, tako što će odbiti tužbeni zahtjev tužitelja u cijelosti i odlučiti da svaka stranka snosi svoje troškove postupka ili da pobijanu presudu u tome dijelu ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Nakon što je ispitao prvostepenu presudu u smislu odredbe člana 330. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, 8/09 i 52/10, u daljnjem tekstu Zakon o parničnom postupku), ovaj sud je ocijenio da žalba nije osnovana i odlučio je kao u izreci ove presude iz razloga koji slijede:

Odlučujući o osnovanosti zahtjeva tužitelja da se obveže njegov otac, ovdje tuženi B.L., da doprinosi za njegovo uzdržavanje, polazeći od činjeničnih tvrdnji parničnih stranaka na kojima su utemeljeni njihovi zahtjevi, odnosno prigovori koji se tiču uzdržavanja punoljetnog djeteta i pozivajući se na rezultate rasprave:

da je tužitelj P.L. rođen ... godine u G., sin tuženog B.L. i majke D.L.,

da je brak roditelja tužitelja razveden pravosnažnom presudom Osnovnog suda broj 96 o P 030972 11 P od 14.11.2011. godine i da od drugog mjeseca 2011. godine tužitelj živi sa majkom u kući rođaka tuženog u B.,

da tuženi povremeno boravi u B., a da radi liječenja više boravi u A., gdje ima stan u zakupu,

da tuženi od imovine ima kuću u B., pomoćni objekat, te 13 dunuma obradivog zemljišta i 7 dunuma šume, da je od 2006. godine, zbog lošeg zdravstvenog stanja u mirovini, koja iznosi 948,51 EUR mjesečno,

da tuženi ima iznajmljen stan u A. koji plaća 170,00 EUR mjesečno, da ima troškove za grijanje, telefon, izdatke za lijekove i održavanje kuće u B., te da na ime doprinosa za uzdržavanje majke tužitelja (bivše supruge) daje mjesečno iznos od 200,00 EUR,

da je tužitelj imao probleme sa zdravljem još u ranom djetinjstvu, da se od svoje druge godine liječi od epilepsije, da je završio 8 razreda osnovne škole i da nikada nije zarađivao, ali da je pomagao majci u kućanskim poslovima,

da tužitelj zbog bolesti – epilepsije nije sposoban za fizičke poslove koji se obavljaju pokraj vode i vatre, te na visini i mašini u pokretu, dok je sposoban za ostale fizičke poslove iz svoje kategorije stručnosti kao nekvalificirani radnik, ali pod nadzorom druge osobe,

da se tužitelj od 2003. godine liječi kod dr.Z.P., da ima povremene napade, a da od lijekova koristi Tegretol i Fenobarbiton, koje neprekidno pije, te da je usporenog mišljenja i kretanja,

da je tužitelj, dok su roditelji bili u braku, živio sa majkom u B. u roditeljskoj kući (očevoj) i da je tužitelja i njegovu majku uzdržavao tuženi (otac tužitelja) koji je tada radio u A.,

da se tužitelj trenutno uzdržava, zajedno sa majkom, od mjesečnog iznosa od 390,00 KM, koji tuženi daje majci na ime supružničkog uzdržavanja utvrđenog presudom Osnovnog suda kojom je njihov brak razveden,

da tužitelju povremeno pomaže njegov brat B.L.2 (sin tuženog), te da prima naknadu u iznosu od 60,00 KM mjesečno na ime tuđe njege i pomoći,

prvostepeni sud je pozivom na odredbe članova 39. 112. 193. i 195. Obiteljskog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj 23/2007, u daljem tekstu Obiteljski zakon), sudio tako što je obvezao tuženog da za uzdržavanje tužitelja doprinosi iznos od 150,00 KM mjesečno, za koji je našao da je „ekvivalentan njegovim potrebama i materijalnim mogućnostima tuženog“.

Ovo su u bitnom razlozi prvostepenog suda zbog kojih je odlučio kao u izreci svoje presude.

Tuženi smatra da je njegovim obvezivanjem da doprinosi za uzdržavanje tužitelja iznos od 150,00 KM prvostepeni sud povrijedio odredbe Zakona o parničnom postupku, koje konkretizira u povredi odredbe člana 8. (ocjena dokaza) i pogrešno primijenio odredbe Obiteljskog zakona koje konkretizira u pogrešnoj primjeni odredbi članova 195. i 214. Žalbom kroz oba žalbena razloga u bitnom tvrdi da je prvostepeni sud na osnovi pravilne ocjene nalaza i mišljenja vještaka, saslušanih svjedoka i materijalne dokumentacije u spisu trebao zaključiti

da tužitelj kao punoljetna, radno sposobna osoba, nema pravo na zakonsko uzdržavanje, pa ni u umanjenom iznosu od traženog.

Takve, međutim, tvrdnje tuženog ovaj sud nije našao osnovanim, jer je protivno njegovim žalbenim navodima, ocijenio da je prvostepeni sud temeljem provedenih dokaza pravilno utvrdio sve činjenice i okolnosti o kojima se vodi spor i koje su relevantne za odlučivanje kako o osnovanosti, tako i o visini tužbenog zahtjeva sa aspekta odredbi Obiteljskog zakona, posebno odredbi sadržanih u Glavi VI kojima je propisano uzdržavanje (odredbe članova od 192. do 226.). Pri tome je sve provedene dokaze, pa i nalaz vještaka dr.S.C., pravilno cijenio i u granicama pomenutog materijalnopravnog propisa svakom od njih dao odgovarajući značaj za odlučivanje o postavljenom tužbenom zahtjevu. Stečeno uvjerenje o vještačenju, zdravstvenom stanju i materijalnim prilikama tužitelja i tuženog je opravdao dovoljnim, logičnim i uvjerljivim razlozima, koji imaju pravnu i činjeničnu osnovu. Time, u pravcu istaknutih žalbenih razloga i navoda nisu učinjeni žalbom ukazani procesni propusti (da je prvostepeni sud pogrešno cijenio nalaz i mišljenje vještaka), a ni propusti materijalnopravne naravi za koje tuženi tvrdi da su uticali na pravilnost i zakonitost prvostepene presude.

Naime, uzdržavanje je dužnost i pravo roditelja i djece. Temeljno načelo na kojem je izgrađen institut uzdržavanja je načelo obiteljske solidarnosti, odnosno uzajamnog pomaganja svih članova obitelji, prema kojemu bi uzdržavatelj i sam trebao osjećati potrebu da pomogne svom djetetu ili drugom članu obitelji.

Uzdržavanje je pravo jedne osobe koja samostalno ne može obezbijediti svoje potrebe za biološki i duhovni razvitak da traži i obveza jedne ili više osoba da mu redovno, ubuduće daje sredstva za zadovoljenje tih potreba. Obveza uzdržavanja je zajednička obveza članova obitelji pod Zakonom određenim uvjetima i članovi obitelji i drugi srodnici doprinose, srazmjerno svojim mogućnostima i sposobnostima, sukladno potrebama osobe kojoj se uzdržavanje daje. Odgovornost roditelja za uzdržavanje djece je vremenski ograničena, ovisno o okolnostima pojedinog slučaja: dobi djeteta, njegovom zdravstvenom stanju, načinu života, želji sposobnostima djeteta da se školuje, te socijalnim mogućnostima cijele obitelji.

Međutim, odgovornost roditelja za dijete u obliku uzdržavanja može se produžiti i nakon što dijete postane punoljetno, odnosno nakon prestanka roditeljske skrbi. Stoga za uzdržavanje punoljetnog djeteta Obiteljski zakon u članu 195. propisuje dodatne pretpostavke.

U punoljetnu djecu, koju su roditelji dužni uzdržavati ubrajaju se djeca koja se redovito školuju i djeca koja zbog bolesti, mentalnog ili tjelesnog oštećenja nisu sposobna za rad, a nemaju dovoljno sredstava za život ili ih ne mogu ostvariti iz svoje imovine, neovisno o tome da li je dijete lišeno poslovne sposobnosti, te imaju li roditelji produženu roditeljsku skrb nad tim djetetom.

Roditelji su dužni uzdržavati dijete dok njegova nesposobnost za rad traje (nesposobnost za rad je pravni standard koji se konkretizira prema konkretnom djetetu) i dok za to imaju mogućnosti, a pravo na uzdržavanje može prestati kada sud utvrdi da su prestale postojati pretpostavke na temelju kojih je određeno uzdržavanje, jer uzdržavanje je i zakonska obveza, pa će prestankom Zakonom propisanih pretpostavki prestati i uzdržavanje koje nije dosuđeno na određeni vremenski rok.

Prema nalazu vještaka dr.S.C. tužitelj zbog bolesti nije sposoban za fizičke poslove sa radom na visini, pokraj vode i vatre i mašine u pokretu, dok je, ali pod nadzorom druge osobe, sposoban za ostale fizičke poslove iz svoje kategorije stručnosti kao nekvalificirani radnik (fizičke poslove na gajenju i prodaji povrća i voća, te gajenju i prodaji sitne stoke), a što podrazumijeva da tužitelj ne može samostalno raditi, jer dok radi, druga osoba mora biti uz njega prisutna u slučaju da dobije napad.

Kod ovakvih utvrđenja u prvostepenom postupku (koje tuženi žalbom ne dovodi u pitanje), kada tužitelj nije sposoban za rad na određenim poslovima i kada osim toga, ne može samostalno obavljati niti jedan posao, pa ni poljoprivredne poslove ili pomoći u domaćinstvu, jer uvijek uz njega mora biti druga osoba u slučaju da se desi epileptični napad i kod činjenice da je nesposobnost za rad pravni standard koji se konkretizira prema svakoj osobi posebno, po ocjeni ovog suda, tužitelj spada u kategoriju punoljetnih osoba za koje su sukladno odredbi člana 195. Obiteljskog zakona roditelji dužni doprinositi njihovom uzdržavanju i nakon punoljetstva.

Dakle, iako je punoljetna osoba koja može obavljati određene poslove, ali nije sposobna te poslove obavljati samostalno (u današnjoj ekonomskoj situaciji - ponudi i potražnji radne snage, tužitelj sa takvim mogućnostima objektivno ne može naći zaposlenje, a nema imovine, niti sredstava kojima bi mogao podmiriti ni svoje najnužnije potrebe), tužitelj ima pravo na uzdržavanje od roditelja, a pošto je majka i sama uzdržavana osoba, onda samo od oca (ovdje tuženog). Prema tome, pravilno je prvostepeni sud utvrdio da tužitelju, kao punoljetnoj osobi, pripada pravo na zakonsko uzdržavanje od strane njegovog oca - tuženog.

Prilikom utvrđivanja mogućnosti tuženog kao osobe koja je dužna da daje uzdržavanje, prvostepeni sud je uzeo u obzir visinu i izvjesnost primanja koja tuženi ostvaruje, kao i izdatke koje tuženi ima na ime zakonske obveze za uzdržavanje bivše supruge po presudi Osnovnog suda i redovnih troškova života (stan, hrana lijekovi), pa je zaključio da nakon izdvajanja doprinosa za uzdržavanje tužitelja, tuženom preostaje dovoljno sredstava za osobne potrebe, pri čemu će njegov životni standard ostati na prosječnom nivou.

Sukladno gore navedenim utvrđenjima, a budući da tužitelj nema imovine iz koje bi se mogao uzdržavati (živi kao podstanar sa majkom kod rođaka tuženog), dok tuženi ima primanja u iznosu od 948,51 EUR mjesečno i nepokretnu imovinu (kuću, zemlju i šumu) i po ocjeni ovog suda doprinos tuženog za uzdržavanje tužitelja u iznosu od 150,00 KM (oko 75,00 EUR), uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja kako one koje se tiču tužitelja, tako i one koje se tiču tuženog, srazmjeran je mogućnostima tuženog i potrebama tužitelja, odnosno određen je onako kako nalažu odredbe članova 193., 195. i 214. Obiteljskog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Kako kod izloženog nisu ostvareni žalbeni razlozi i navodi zbog kojih se prvostepena presuda pobija u stavu prvom i trećem izreke, a nisu počinjene ni one procesne povrede na koje sud pazi po službenoj dužnosti, radi čega je valjalo žalbu tuženog kao neosnovanu odbiti i prvostepenu presudu u pobijanom dijelu potvrditi na osnovu odredbe člana 335. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

U preostalom dijelu (stavu drugom (II) izreke kojim je odbijen tužitelj sa zahtjevom preko dosuđenog iznosa), prvostepena presuda ostaje neizmijenjena, budući da se u tom dijelu nije pobijala žalbom tuženog.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Maida Kovačević